

CONTIMPORANUL

„E a“

D-rului N. Lupu

Dospesc pe străzile Bucureștilor, cele dintâi no-
roaie, pe când la Paris, răsar, în coșuri, violetele,
și la Roma primele rochii albe, iar la Petersburg,
pe Nawa, poate iarna se sparge în sloiuri de diamant
și ai pornit, frenetică, spre mare.

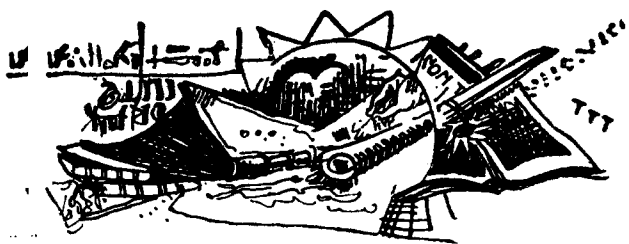
Iată continentul voios, globul sglobiu purtând truda
oamenilor, luxul metropolelor, sbaterea steagurilor
multicolore! Prin văzduhul sorbit de miliarde de guri,
deasupra valurilor și a crucilor, zi și noapte, se caută
se pipăie și se întâlnesc, vestile. Radiograme vâs-
lesc din aripi imateriale și porumbeii lor diafani duc
cuiburilor pregătite, de metal, mesajul din lumea
toată. Stăruie în răstimpuri peste noaptea apelor
inștelarea în ritm a farurilor.

Pe transatlanticele nocturne, ca o ploaie de constelații,
splendoarea balurilor cosmopolite aprinde insula-i de
aur în inima întunericului, și vântul se împărtășește
din suflul muzicii depe bord, în somnul din zori le
întâlnesc stolurile migratoare care le schimbă în
grădini desmetice și stridente pogorâte pe catarte
și pe funii. Și viața pulsează analogă și aproape si-
multană: în câmpuri au ieșit plugurile de lemn din
Rusia și autotractoarele gigantice din America. Fu-
mul șantierelor din Nagasaki, al turnătorilor dela
Essen, și al uzinelor dela Bilbao. Edițiile speciale,
escadrelor, pavilioanele consulatelor, soneria cinemato-
grafelor, erupția sondelor, activitatea băncilor, consi-
liile de stat, parlamentele și cele câteva familii re-
gale cu coroana pe ismene, pe hârtia de scrisori și
pe cap. Și vine ceasul, pretutindeni, al plimbării prin
parcuri, și al ceaiului în marile restaurante unde
plastronul chelnerilor e la fel și regimintele se în-
torc dela câmp pline de noroi, ca plugarii, și alt
popor iese din fabrici, plin de sgură. Se învâlmă-
șesc luminile, sunetele, miresmele, cântecul îndră-
gostiților și al desfătăților și al bețivilor.

Căci cazărmile și forturile și temnițele, în care
gravă sună stingerea, sunt pline și mute și păzite.
Cei ce purtau în toiul petrecerii o căutătură pizmașă,
un braț fără greș, au fost strânsi la olaltă cu cei
a căror privire era iscoditoare și îndrăzneată și al
căror cuvânt, greu, cădea în suflete până în fund.
Căci în tumultul marilor bulevarde, deasupra teraselor
și a a lămpilor incandescente, și vizibile numai cercetă-
torului deprins, atârână și se leagănă, dealungul trun-
chiului tenebros al spânzurătorii, hoitul gigantic al
„Ei”. Hoitul femeii cumplită, cu ochi de copil și gura
bestială, cu carnea fragedă și pângărită, hoitul celei
carre într-o bună zi se iverse, încăleacănd barierele, cres-
când dealungul străzilor unde se îngroașă o stranie
suiță de glotași, cărturari, soldați, derbedei, paiațe și
prooroci, investmântată în trențe de culoarea pur-
purrei, Despletita cu spini și bijuterii artificiale în păr
cu obraz de târfă și eroină, cu formidabil glas de
fingger și de slugă, care trece aprinzându-și torțe
dinu clopomițe, metereze și palate, pentru o supremă
scribare în piața publică.

De curând, poliția tuturor neamurilor, a prins-o
ca pe o prostituată, și din steagurile a treizeci de
națiuni i-au ghemotocit căluș pestriț, și au spânzu-
rat-o, pe furie, noaptea, deasupra planetei. Și rit-
mul, o clipă stânjenit, al balului unanim, s'a înțepit
amețitor, vinul și sângele, lacrimile și râsul au spu-
meșat în cupa ispitelor, înălțată, la toate răspântiile,
ca a un altar. Legiuitorii au gândit și au săpat, peste
tot ot locul, din nou, tablele legii. Și nimeni nu vede,
mijiniind în întuneric, cadențat ca o pendulă, alb ca
drumrul robilor, trupul „Ei”. Nimeni nu presimte,
că i din nodurile plâpânde cari au înăbușit-o, trupul
Ei s'a se desprinde ca dintre fulgere, un pisc; nimeni
nu u se așteaptă la clipa în care peste ospăturile
inteterminabile, pe marea moartă, ca o cataclază,
de e pestilențe și zămisliiri spontane se va năruî.
Cine oare se gândește la fața-i vânăta și crispată, la
limba cinic turgescență, deasupra baletului universal,
la c ochii ei care-și holbează idealurile respinse, în vii-
tor; la sânii-i înțărcați de maternitate, la pletele-i
viololente ce-și flutură nemărginit amenințarea de in-
tendiu? Nimeni, căci ne-am acoperit fețele și ne-am
minimșit gândurile, ca totdeauna, în fața inevitabilu-
lui iui iminent.

L. VINEA.

CLARA HASKIL, — Xilografie originală de Marcel Iancu

Evreii și Huliganii

Nu putem vorbi despre vreo atitudine a populației
evreiești și a conducătorilor ei, față de cetele antisemite
cari terorizau cartierele.

Jidovul dela Cluj de-așijderea, ras în aplauzele
cafenelii, se consolează, în oglindă, cu figura lui
nouă. N'a cerut nici măcar anchetă. Laurii biruin-
țelor de acest fel ne rămân fără precupețire. Nu
mergeți însă să-i depuneți printre coroanele modeste
și buchetele dela Mărășești. Florile depe acele câm-
puri au fost altfel și de către alții câștigate.

Se vorbiă de formidabila solidaritate internațională
a Israelului, de Cahalul universal. Presa „jidovită” de
pretutindeni n'a dat, cum se așteptau antisemiții, a-
larma în străinătate. Nu s'a dat proporții evenimentelor.
Dar dacă această rezervă nu trădează intenții
de răzbumare, ea nu e nici dovada resemnării, nici
a pasivității. Conducătorii evreilor, au arătat, în con-
gresul lor, în ce mod înțelege populația prigonită
să reacționeze demn și eficace.

Hotărârile lor îi arată deasupra împrejurărilor.
Un resentiment natural ar împinge populația biciuită
să se izoleze nu numai de partidul care a pus la cale
tentativele de pogrom dar și de întreaga națiune
inertă sau în mică parte ostilă.

Congresul evreilor pământeni arată că legă-
turile lor cu țara sunt mai trainice decât justele resen-
timente, și căutătura lor blândă pătrunde aparențele.
S'a decis deci nu războiul ofensiv sau de apărare, ci
s'a stipulat o intensă și fățișă propagandă de lumina-
re a mulțimei asupra tuturor chestiunilor sociale.
Argumente simple și limpezi în locul strigătelor și lo-
virilor. Cărți în loc de Hackenkreuzuri. Biblioteci,
săli de conferințe, laboratorii, căminuri, cantine pentru
toată lumea studențescă, în loc de „numerus clau-
sus”. O vastă și intensă campanie culturală, dusă
pană la înființarea de universități populare și școli

serale pentru întârziati, cu stimularea industriei abe-
cedarului înainte de orice, cu spectacole și lecturi
pentru massă. Iar în centrul acestei frumoase ac-
tivistă, — ce? chestiunea evreiască? Nici de cum.
Mișcarea dorită nu poate fi numai o vastă și variată
pledorie.

Idealul de urmărit e ridicarea masselor prin cultură
la puțința de a-și verifica sentimentele, de a controla
singură ideile ce li se propun. Atunci agitațiile nu
vor mai fi posibile. Un pumn de oameni nu va mai
cuteză să se pronunțe în numele tuturor. O întreagă
populație n'ar tolera universități închise, tipografii
devastate, obloane trase, un guvern ambigen și au-
torități cu dublu rol de provocare și ocrotire.

Aceste stipulațiuni au fost susținute cu o deosebită
căldură tocmai de reprezentanții orașului unde vrăj-
mășia e mai acută și loviturile mai crunte. Delegații
ieșeni, cei doi directori ai ziarelor devastate, (Lumea
și Opinia) au acționat mai cu râvnă la liniștea
spiritelor, la risipirea neîncrederii.

Congresul U. E. P. a însemnat, și o spunem
fără a nesocoti valoarea cuvintelor, și un mare suc-
ces național: aderența evreilor ardeleni la programul
evreilor din țară. Evreii din ținuturile alipite, fiind în
cea mai mare parte de limbă maghiară și germană în-
clinau a face corp și cauză comună cu minoritățile.
Noua lor orientare către coreligionarii din vechiul re-
gat, face o adâncă spărtură în blocul maghiar de
peste munți. Evreii noștri devin agentul de legătură
de atracție și de desnaționalizare a evreilor unguri
de peste fostul hotar.

Va isbuti oare visul afirmat în acel congres și
care se regăsește pretutindeni în sufletele clare ale
țării, cari toate s'au pronunțat în potruva anacronice-
deziderate și fapte, să grupeze într'un singur cu-
get, țara care simte și gândește? Luptele pentru
cucerirea unei trepte sufletești sunt mai lungi și
mai anevoioase decât goana după aur și putere.

ALADIN.

Politica și afacerile Cutia cu scrisori

Privit cu obiectivitatea necesară, partidul liberal apare în viața politică a acestei țări ca un incontestabil factor de progres.

Organizat la începuturile lui în plin haos, când nu existau nici partide politice, nici nomenclatura diverselor nuanțe, cu atât mai puțin idei și programe de guvernământ, organizarea partidului liberal, trebuie să o recunoaștem a fost prima înghelbare copiată după partidele politice din apus, care puneau ordine într-o alecătire incoherentă și omogenă, care introducea ideea de disciplină, de program, în mâinile burgheze, într-o lume tânără de avocați, mici negustori și funcționari, lipsită de încheiere, de orice coeziune, chiar de acel spirit elementar de solidaritate indispensabilă mișcărilor de revendicare, și care în societățile vechi și așezate din apus apare ca un fel de instinct de conservare al diferitelor clase sociale. Privită din punct de vedere evolutiv această mișcare apare ca o consecință directă a forței, pe atunci aproape nelimitată a bătrânilor latifundiași și lupta se dădea în chip cât se poate de simplist pentru deținerea puterii. Așa cum mult mai târziu marii proprietari încercară și ei o organizare similară. Dar ceea ce era posibil unei mișcări tinere în care cei mai mulți nu aveau nici ce risca nici ce pierde, era cu neputință pentru o grupare de puternică individualitate, cum era pe vremuri partidul conservator — și până în zilele noastre îl vedem pe acesta desbinat de schisme și rivalități, de certuri și intrigi de tot felul.

Ajutat de rege căruia îi servea ca factor important în lupta surdă în contra boerilor, ținut strâns de Ion Brătianu care pentru crearea unei dogme „liberale” măturisese a fi tolerat crima și jaful — tânărul organism liberal se desvoltă încetul cu încetul devenind un puternic partid de guvernământ și își primi consacrară definitiv prin adoptarea de către fostul Rege Carol a sistemului rotației.

Astfel alături de conservatori, partidul liberal deveni cu timpul păstrătorul și, într-o oarecare măsură creatorul unei tradițiuni, lucru care trebuie relevat cu atât mai mult într-o țară tânără și cu o foarte redusă statornicie de moravuri politice, lipsit aproape de desăvârșire de tradițiunea instituțiilor de acest soi.

Alături de mișcarea conservatoare pur individualistă-partidul liberal introducea și la noi tendințele colective democratice.

Dar, din nefericire, organizarea liberală a avut dintru început un păcat inițial, care azi, crescut ca o buruienă pe pământul fertil al progreselor înfăptuite în ultimii 30 de ani, viciază în suși viața politică a țării și otrăvește întreaga at-

mosferă de luptă în care progresul vrea ca statele să-și dobândească — ca orice organism, de altfel — prima cea mai desăvârșită a individualității lor naționale, expresiunea complexului de idei și de interese cari reprezintă azi o națiune.

Copiind anumite esecesențe ale vechilor democrații, din apus, cedând nevoilor de consolidare materială, a majorității membrilor săi, folosindu-se de unealta totdeauna docilă a corpului legislativ și profitând în același timp de necesitatea de consolidare a finanțelor Statului. Liberalii își acordară privilegiul Băncii Naționale, care deveni, sub Carada, piatra angulară a marelui edificiu național-liberal, citadela lor până azi inexpugnabilă: firește, înainte de toate, o operă utilă Statului, căci introduse etalonul de aur, sistemul biletelor garantate de un stoc metalic și consolidă creditul intern și extern.

Dar folosirea acestei instituțiuni, în vederea unei clientele politice, pentru crearea de instituțiuni similare, plasarea aceluiași partizani în consiliile de administrație ale tuturilor acestor întreprinderi, căror se sacrificau însuși institutul de stat și slujbași superiori, toată această savantă operă cu intense ramificații de control în materie de finanțe, și industrie, imixțiunea această imorală a legiuitorilor de ieri în văzul tuturilor din anumite oficii, jocul nepermis al acordării de acțiuni cu prioritate înalților funcționari și demnitari, întreg acest trafic de conștiințe practicat în public, încât corupția a devenit generală și țara pare că se împarte ca o pradă celor ce au menirea de a o conduce — este poate cel mai îngrijitor din toate fenomenele contemporane pentru că denotă o stare bolnăvicioasă, în contra căreia nici o reacțiune nu s'a produs.

Să nu desperăm însă, deși cangrena aceasta a luat proporții îngrijitoare. În viața noastră politică Carp a fost de multe ori profetic. De o rigidă morală politică — discutabilă din punct de vedere doctrinar — dar definitivă în chestiunile de conștiință el a pronunțat de la tribuna Senatului cândva axioma că omul politic trebuie să fie corect în viața publică și cinstit în viața privată. Iată crezul nostru și nici odată țara nu se va putea ridica adevărat — cu toate bogățiile și resursele ei — câtă vreme paza aceasta nu va deveni monedă curentă, câtă vreme nu se vor stabili restricțiuni și sancțiuni legale fixând incompatibilitatea absolută între omul de afaceri și omul politic. Iar noua Constituție ar fi incompletă dacă nu ar curăța viața noastră publică de acest odios regim.

F. A. V.

cauze se datorește cumplitul impas în care ne găsim azi, când au și studenții și evreii dreptate (și când d-sa toarnă cu atâta convingere gaz peste foc).

Se datorește faptului că un tânăr oarecare — ai cărui tovarăși de vârstă sunt profesori universitari, sau creatori de artă, sau avocați prețuiți, ingineri șefi de șantier, negustori conducători de întreprinderi, directori de operă, oameni în sfârșit care înțărăse acum, ca și în 1917, rândurile culturii românești — un tânăr oare care zic, ocupă un loc în Camera și e moștenitorul unei gazete cu redactori cu tot, ale cărei pagini nu știe cum să le umple.

Și-o fi dând oare seama d. Grigoraș Filipescu, ce crimă comite, în potruva sufletului acestui popor răpind atâta hârtie și muncă tipografică, abecedarelor? Sau își dă d-sa seama cel puțin, cu cât mai mult ar folosi, aceleiași studenți, dacă în loc de rubricile „spirite”, „filatelista”, „frivole”, și atâtea tăieturi răsuflete din alte gazete, ar da în toată pagina a doua a Epocii, în fiecare zi, rezumatul cursurilor și ar discuta pe larg, ar clamă cotidian, mizeria cumplită în care se sbate tinerețea noastră intelectuală.

C. P.

Expoziții

Tinerimea artistică (Ateneu). Promenada duminicală sau poate societate mutuală de ajutor reciproc.

La Pătrașcu (Ateneu). Singurul nostru neoimpresionist are calitatea de a nu fi virtuos. Redă nu impresii ci viziuni, dematerializând aspectele, aprofundând și realizând armonii mistice cu ajutorul unui colorit fantast, al unei paste hypersensibile. Supără și strica mult prolixitatea în expoziția acestui meșteșugar al culorii.

Da.

„Contimporanul” luând contact cu cercurile artistice tinere dela Paris, Roma, Berlin, München, Anvers, Zürich și Madrid, va organiza o serie de expoziții internaționale de artă și un ciclu de conferințe pe care-l va deschide Marinetti.

Scritorii tineri ai Apusului vor colabora la revista.

DOMNULE REDACTOR,

Ma recitesc cu oarecare mirare, în fragmentul „Tie, obsesia mea”, pe care expansiunea unei îndepărtate inspirățiuni, mi-a comandat-o, într'un ciclu numit al Salomeei.

Dar au trecut ani mulți de atunci și apariția ei astăzi — desfăcută mai ales, din întregul literar ce-o justifică — mi se pare nepotrivită, fiindcă îi dă un aer de personalizare, brutal și supărător.

Vași fi recunoscătoare, că vași gândi la colaborarea mea, dacă desgroparea „eroticele plectuarii” era însoțită de deslușirea acesteia — să-i zic: istorică. Știind că prietenia D-v., n'are niciun motiv să mi-o refuze, vă mulțumesc.

Cu cele mai distinse salutări

CLAUDIA MILLIAN

Adăogim acestei deslușiri pe care admirabila poetă și prietenă ne-o exige, amănuntul precis al neînțelegerii — Claudia Millian ne-a crezut posesorul norocos al altui poem decât al celui apărut în „Contimporanul”. Consimțământul d-sale de a-l publica nu se referă deci asupra bizașului „Tie, obsesia mea”. Din toate acestea, nădăjduim, paginile „Contimporanului” vor profita: Claudia Millian ne va comunica, spre publicare, manuscrisul celui alt poem pe care-l crezuse în posesia noastră, și asupra căruia avem de acum, un drept câștigat.

Punem deci asupra-i, poprire, în grațioasele sale mâini.

Dragă prietene, te inoportunez dacă-ți vorbesc despre câteva erori de tipar, petrecute într'un poem mediocru tipărit totuși în „Contimporanul”? Știu, știu: se răstoarnă, state, capete dansează sub ghilotine, clase întregi cer, cu suferința foamei (o veche amintire de dinainte de război) o altă dictatură și dreptate și chiar la noi: primejdia culturală a numerului clausus... — Știu, dar ce vrei? îndrăznesc să cred, într'o epocă în care viața țării continuă din belșug peste cadavrele a cinci universități suprimate de imbecili (au protestat cumva în bloc, scriitorii? înștiințează-mă!) da, cred încă, devreme ce cred încă în cultură și artă, că a strica și greși o poezie — e totuși un lucru grav, că a nu respecta un text — e un lucru cu deosebire urât.

Eu știu, prietene, munca de luni de zile pentru a confecționa zece versuri cărora vrei să le dai — ce? — puțină proprietate și transparență. Într'o secundă numai de lectură, munca aceasta se consumă. Să stăruim dar pentru perfecțiunea secunde de lectură! Zețarul, el cel rămas încă singurul în contact cu poezia, ar putea fi mai prietenos — nu vreau să spun: mai cinstit. Și corectorul, acest nenorocit funcționar, pe care-l îngăduie numai mizeria și lenevia artistului, ar putea fi mai puțin distrat. Dar n'am nimic acum cu funcționarul.

Am fost propriul corector al proastei poezii (nu sunt niciodată perfect sincer) care a apărut în numărul ultim al revistei noastre. Am fost la tipografie pentru că îmi respect munca și pentru că, până a nutri cu voluptate pe alții (există?), mă nutresc pe mine. Așa dar, după o desăvârșită corectură, aflai că din următoarele patru versuri

N'ai întreba nimica și-ai aștepta răspuns.
Ți-ai spune: o lumină din mine s'a ascuns.
vrei să ți-i pun la sobă, pantofoii de mătasă?
fi-ai spune: ai picioare ca iepuri mici de casă
și vorbele..... etc.

unul a dispărut complect și celelalte doua au apărut întoarse?

Tu știi prietene, importanța virgulei într'un poem. Schimbi virgula și un poem de Mallarmé, devine... Nu, nu devine nimic altceva. Devine numai o stare sufletească pe care te rog s'o crezi tare penibilă.

Vrei să ții seama de aceste câteva cuvinte, pentru cetitorul tău pe care, dealtfel, îl respect prea mult, că sa imaginez că-l pot interesa toate astea. Dacă l'ar interesa... S'ar putea însă să cadă și în mâinile grațioase ale femeii pentru care, în lipsă de cetitori, acest poem a fost scris.

Prietenie.

B. FUNDOLIAN

Un răspuns românesc. Dl Ion Iancovescu, directorul teatrului Mic, a trimis autorului articolului care îi aducea prin „Viitorul”, invinuirii de imoralitate pe chestiuni de repertor teatral, următoarea scrisoare:

DOMNULE (urmează numele)

Nevasta mea, D-na Iancovescu a asistat la piesa „Școala Cocotelor” deci este „femeie nerușinată” cum reiese clar din articolul d-tale din „Viitorul” cu data de 28 Februarie — drept care îți (urmează o expresie care stenografică s'ar putea nota cu inițialele f. p. m. t.) și sunt la dispoziția d-tale.

ION IANCOVESCU

Citiți revistele de avangardă :

„NOI” revistă futuristă, Director E. Prampolini Roma.

„STURM” arta abstractă, Director H. Walden Berlin.

„DE STYL” arta constructivistă, Director: Theo v. Doesburg, Anvers.

„FARBE, U. FORM” revistă modernă, Director: Dietrich, Berlin.

LES FEUILLES LIBRES revistă literară modernă, Paris.

L'ESPRIT NOUVEAU: Director, Ozenfant - Jaanert, Paris.

CRONACHE D'ATTUALITA Director: Bragagli Roma.

MA revistă activistă Viena.
Pentru abonamente a se adresa administrației „Contimporanului”.

Instinctul de conservare al d-lui Grigoraș Filipescu

„Am auzit că în editura *Cultura Națională* a apărut de curând un volum *versuri*; nu l-am citit și promitem să nu-l citim. Dece? *Instinctul nostru de conservare* rămâne.

...Ne miră însă faptul că d-sa crede că studenții...”

EPOCA

Măturisim că îl bănuiam destul de desvoltat acest instinct al entusiastului domn Filipescu. Gazetele ne-au vorbit doară, cu lux de amănunte, despre modul eroic în care a sfidat moartea războiului, în dosul tancurilor de cărat gunoi, la Bacău.

Dar că acest instinct de conservare să-i împingă prudența până acolo încât să evite să citească chiar descrierile despre războiu, nu ne-am fi închipuit-o, dacă nu ar fi afirmat-o atât de răspicat „Epoca”. Aveam oricum iluzia că eroul atâtor cartușe oarbe trase de la zece pași, și sfârticătorul înverșunat al atâtor manechine în sala Pipart, e cel puțin curios să știe cam ce făcea un camarad al d-sale din armata a doua, pe front în 1917, și să cunoască, din auzite măcar, efectul unui baraj de mitraliere, sau emoțiile unui *Trommelfeuer*.

Dar domnul Grigoraș Filipescu, care și-a apărut destul de prost țara, la timpul potrivit, e gata să ia azi apărarea oricui, chiar nepoftit. Acum de curând, a studențimei; după ce din motive destul de bălțate, o condamnase cu trei zile înainte. Apărător al aceleiași studențimi a cărei mizerie partidul pe odgoanele căruia vrea să parvie, a pregătit-o. Căci, alături de partidul liberal, partidul Conservator a fericit țara românească, timp de o jumătate de veac, patronând o epocă strălucită în care fabricanții de cuie, mucava și zahăr erau cuirasăți cu legi speciale și primeau prime de încurajare pe kilogramul de producție, în timp ce părinții actualilor studenți, mureau de podagră iar copiii lor nu găseau abecedarul, nici pentru leac. O epocă în care se clădiau hipodromuri ca să încurajeze caii de prăsilă și nu biblioteci și laboratorii ca să se încurajeze știința. — Cazinouri ca să se încurajeze prostituția și cavalerii de industrie, și nu căminuri pentru studenți, ca să crească sufletul românesc. Că suntem inferiori ca număr, în învălășeala vieții culturale!

Dar d. Grigoraș Filipescu, știe foarte bine căror

